

**ΤΜΗΜΑ Β΄: Προγραμμάτων Σπουδών και
Εκπαιδευτικού Υλικού**

**Επιστημονική Μονάδα Φυσικών Επιστημών,
Τεχνολογίας, Μαθηματικών και Τεχνών (STEAM)**

Πληροφορίες: Γεωργία Πετροπούλου
Τηλ: 213 1335 207

Θέμα: Απάντηση στη με αρ. πρωτ. 1820/17-11-2023 Ερώτηση της Βουλευτού του κόμματος «Ελληνική Λύση» κ. Σοφίας – Χάιδως Ασημακοπούλου προς την κ. Υπουργό Εσωτερικών, τον κ. Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και τον κ. Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, με θέμα «Πάγιες διεκδικήσεις του κλάδου των Γεωγράφων»

Σχετ.: Το υπ' αριθ. πρωτ. 1820/20-11-2023 έγγραφό σας (ΑΠ ΙΕΠ: 45822/20-11-2023)

Βάσει κοινής εισήγησης της κ. Πολυξένης Μπίλλα, Συμβούλου Α' του ΙΕΠ, Ευαγγελίας Χρυσοβέργη και του κ. Θεοδώρου Τσιάβου, αποσπασμένων εκπαιδευτικών στο ΙΕΠ, σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού και βάσει των επιμέρους προδιαγραφών του ΙΕΠ, σας ενημερώνουμε για τα εξής:

Α. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Με το ανωτέρω σχετικό διαβιβάστηκε στο Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής η με αρ. 1820/17-11-2023 Ερώτηση που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων από τη Βουλευτή του κόμματος «Ελληνική Λύση» κ. Σοφία – Χάιδω Ασημακοπούλου. Η εν θέματι Ερώτηση αναφέρεται σε πάγιες διεκδικήσεις της Ένωσης Γεωγράφων Ελλάδας, που αφορούν τόσο το επιστημονικό τους αντικείμενο όσο και τις επαγγελματικές τους προοπτικές, και απευθύνεται προς την κ. Υπουργό Εσωτερικών, τον κ. Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και τον κ. Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών.

Οι βασικές διεκδικήσεις της Ένωσης Γεωγράφων Ελλάδας που αναφέρονται στην Ερώτηση συνοψίζονται στις εξής:

- αύξηση των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος Γεωγραφίας στην Β/θμια Εκπαίδευση με παράλληλο εμπλουτισμό της ύλης του μαθήματος στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση και ανάθεση συγγραφής νέων βιβλίων Γεωγραφίας σε Γεωγράφους
- ίδρυση Επιμελητηρίου Κοινωνικών Επιστημών για τα κοινωνικά επαγγέλματα
- δυνατότητα ανάληψης σύνταξης χαρτογραφικών μελετών
- ένταξη Γεωγράφου στις ειδικότητες που εγγράφονται στο Μητρώο Περιβαλλοντικών Ελεγκτών
- ένταξη της θέσης Γεωγράφου στο οργανόγραμμα λειτουργίας των υπηρεσιών, είτε του στενού είτε του ευρύτερου Δημόσιου τομέα
- δημιουργία ειδικού φορέα άσκησης αστικής πολιτικής.

Με βάση το σύνολο των αναφερθέντων στην Ερώτηση, η Βουλευτής θέτει τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. «Σκοπεύετε να παρέμβετε ώστε να επιλυθούν και να ικανοποιηθούν οι πάγιες διεκδικήσεις της Ένωσης Γεωγράφων Ελλάδας;
2. Γιατί δεν έχει δημιουργηθεί ακόμη ο ειδικός φορέας άσκησης της αστικής πολιτικής Ε.Ε. με στόχο τη βέλτιστη προετοιμασία των ελληνικών πόλεων, την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πολιτικών και των διεθνών εξελίξεων που είναι βασικός φορέας για την αστική πολιτική και γεωπολιτικής [sic] της χώρας μας;»

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Το πεδίο της Ερώτησης που εμπίπτει στις αρμοδιότητες του ΙΕΠ και εντάσσεται στο 1^ο Ερώτημα αφορά τη διεκδίκηση της Ένωσης Γεωγράφων Ελλάδας σχετικά με «την αύξηση ωρών διδασκαλίας του μαθήματος Γεωγραφίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση οι οποίες μειώνονται διαρκώς, καθώς και τον εμπλουτισμό της ύλης του μαθήματος Γεωγραφίας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση», η οποία συνοδεύεται από το αίτημα για «ανάθεση συγγραφής νέων βιβλίων Γεωγραφίας σε Γεωγράφους.»

Το 2^ο Ερώτημα δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες του ΙΕΠ.

Γ. ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Βάσει Υπουργικών Αποφάσεων και ως απάντηση στα επιμέρους θέματα που τίθενται στην εν θέματι Ερώτηση και εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του ΙΕΠ επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση η Γεωγραφία είναι ενταγμένη στο μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος στις τέσσερις πρώτες τάξεις και μετατρέπεται σε αυτοτελές μάθημα στην Ε' και στη Στ' τάξη (ΦΕΚ 304/τ. Β'/2003). Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση το μάθημα της Γεωλογίας-Γεωγραφίας διδάσκεται ως αυτόνομο μάθημα στην Α' και Β' τάξη του Ημερήσιου και Εσπερινού Γυμνασίου (ΦΕΚ 3791/τ. Β'/13-09-2021), των Εκκλησιαστικών (ΦΕΚ 4438 τ. Β'/25-09-2021), Καλλιτεχνικών και Μουσικών Γυμνασίων (3523/τ. Β'/25-08-2020) και Γυμνασίων Ε.Α.Ε. (ΦΕΚ 4037/τ. Β'/02-09-2021), καθώς και στην Α', Β' και Γ' τάξη των Γυμνασίων των ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ. (ΦΕΚ 4037/τ. Β'/02-09-2021).

Σύμφωνα με τις ανωτέρω ΥΑ που καθορίζουν τα ωρολόγια προγράμματα, το μάθημα της Γεωλογίας-Γεωγραφίας για την Α' Γυμνασίου είναι μονώρο στα Ημερήσια, Μουσικά, Καλλιτεχνικά, Εκκλησιαστικά και Γυμνάσια Ε.Α.Ε. και δίωρο στα Εσπερινά Γυμνάσια. Στη Β' Γυμνασίου το μάθημα είναι δίωρο στα Ημερήσια, Εκκλησιαστικά και Γυμνάσια ΕΑΕ και μονώρο στα Εσπερινά, Μουσικά και Καλλιτεχνικά Γυμνάσια. Στα Γυμνάσια των ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ. διδάσκεται μία ώρα την εβδομάδα στις τρεις πρώτες τάξεις.

Ειδικότερα:

Α. Σχετικά με το ζήτημα που αφορά «στην αύξηση των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος της Γεωγραφίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση οι οποίες μειώνονται διαρκώς», επισημαίνεται ότι οι ώρες διδασκαλίας του μαθήματος, οι οποίες καθορίζονται από τα προαναφερθέντα ΦΕΚ, έχουν παραμείνει σταθερές έως και σήμερα. Ωστόσο, το ΙΕΠ εξετάζει κάθε σχετική με την κατάρτιση του ωρολογίου προγράμματος πρόταση η οποία τεκμηριώνεται με επιστημονικά και παιδαγωγικά

κριτήρια, συνεκτιμώντας όμως όλα τα γνωστικά αντικείμενα, καθώς και τις ευρύτερες συνθήκες της εκπαίδευσης.

Β. Σχετικά με το ζήτημα που αφορά στον «εμπλουτισμό της ύλης του μαθήματος Γεωγραφίας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»:

Η ύλη του μαθήματος της Γεωγραφίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση καθορίζεται από το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΦΕΚ 304/τ. Β΄/2003). Στην Ε΄ τάξη διδάσκεται η Γεωγραφία της Ελλάδας με έμφαση στο φυσικό περιβάλλον, αλλά με αρκετές προεκτάσεις σε ανθρωπογεωγραφικά θέματα, ενώ στην ΣΤ΄ τάξη διδάσκεται η Γεωγραφία των Ηπείρων με έμφαση στη Γεωγραφία της Ευρώπης. Σύμφωνα με τα νέα Προγράμματα Σπουδών για το μάθημα της Γεωγραφίας (ΦΕΚ 2259/τ. Β΄/06-04-2023), το γνωστικό αντικείμενο της Γεωγραφίας, στην Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου, συνεχίζει να διαπραγματεύεται την ανωτέρω ύλη, αλλά εμπλουτίζεται σε θέματα αειφορίας και διδακτικών προσεγγίσεων.

Στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στο αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος Γεωλογίας-Γεωγραφίας των Α΄ και Β΄ τάξεων Γυμνασίου (ΦΕΚ 1859/τ. Β΄/24-03-2023) προστίθενται θέματα όπως «Η σύγχρονη χαρτογραφία – Εισαγωγή στα ΓΣΠ (GIS), Πλημμύρες – Κεραυνοί – Τυφώνες – Μουσώνες» για την Α΄ Γυμνασίου και «Φυσικοί και ανθρωπίνι πόροι, Προστασία της Γης και αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων» για τη Β΄ Γυμνασίου. Επιπρόσθετα, οι Οδηγίες προς τους/τις εκπαιδευτικούς που αποστέλλονται στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς (εγκύκλιος υπ. αριθ. 114695/Δ2/12-10-2023, για το σχολικό έτος 2023-2024) περιέχουν επιπλέον υλικό που μπορεί να αξιοποιήσει ο/η Εκπαιδευτικός που διδάσκει το μάθημα, όπως πειράματα και συνδέσμους σε ψηφιακούς πόρους που εμπλουτίζουν, επεκτείνουν και επικαιροποιούν την ύλη που διδάσκεται.

Αναφορικά με την Προσχολική, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στο σύνολό τους:

- Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής που εποπτεύεται από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., υλοποιεί το Έργο με τίτλο «Sub.1 Μετασχηματισμός των συμβατικών Προγραμμάτων Σπουδών και του εκπαιδευτικού περιεχομένου σε ανοιχτού κώδικα, διαδραστικά ψηφιακά περιβάλλοντα, προσπελάσιμα από όλους με ενσωματωμένη τεχνητή νοημοσύνη, πρόβλεψη για δυναμική αναβάθμιση και δυνατότητες για ανάπτυξη συνεργειών με κοινότητες εκπαιδευτικών/ Development of Digital Content in Schools». Στο πλαίσιο του Υποέργου 2 «Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο /Ανοιχτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (OERs)» του ανωτέρω έργου προβλέπονται για όλα τα μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων Μελέτης Περιβάλλοντος Δημοτικού, Γεωγραφίας Δημοτικού, Γεωλογίας – Γεωγραφίας Γυμνασίου και Περιβάλλοντος Αειφορίας (Πρωτοβάθμια, Γυμνάσιο):

α) Δημιουργία Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Περιεχομένου (15000 OERs/Ψηφιακά Μαθησιακά Αντικείμενα)

β) Σχεδιασμός (συγγραφή) 4000 Ψηφιακών Εκπαιδευτικών Σεναρίων

γ) Ανάπτυξη 4000 Ψηφιακών Μαθημάτων βάσει των 4000 Ψηφιακών Εκπαιδευτικών Σεναρίων

- Υλοποιούνται σχολικές δραστηριότητες (εγκύκλιος υπ. αριθ. Φ.11./122917/Δ7/ 30-10-23, με θέμα: «Σχεδιασμός και Υλοποίηση Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων (Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών Θεμάτων και Αγωγής Σταδιοδρομίας) για το σχολικό έτος 2023-2024»), με προτεινόμενη κεντρική θεματική ενότητα για το σχολικό έτος 2023-2024 τις Φυσικές καταστροφές: Πρόληψη, αντιμετώπιση και οι επιπτώσεις τους στο Περιβάλλον, την Υγεία, τον Πολιτισμό και την Εργασία.
- Οι Θεματικές Ενότητες που περιέχονται στο καινοτόμο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, που εισήχθη (ΦΕΚ Β' 3567/04-08-2021) στο υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου, του Δημοτικού και του Γυμνασίου κατά το σχ. έτος 2021-2022 προκύπτουν από τους Παγκόσμιους Δείκτες της Αειφόρου Ανάπτυξης. Η Θεματική Ενότητα «Φροντίζω το περιβάλλον» με θεματολογία τις φυσικές καταστροφές, την πολιτική προστασία, την οικολογία και την τοπική και παγκόσμια φυσική κληρονομιά προάγει μεταξύ άλλων και τον γραμματισμό σε θέματα του γνωστικού αντικείμενου της Γεωγραφίας. Σχετικό υλικό έχει αναρτηθεί στο ψηφιακό αποθετήριο του ΙΕΠ (<https://iep.edu.gr/el/psifiako-apothetirio/skill-labs>).
- Στο Πρόγραμμα Σπουδών «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» (ΦΕΚ 2820/06-06-2022) του Νηπιαγωγείου, των Α' - ΣΤ' τάξεων Δημοτικού και των Α', Β' και Γ' τάξεων Γυμνασίου, που αποτελεί πολύτιμο εργαλείο/καταστατικό χάρτη των εκπαιδευτικών για την ευόδωση στόχων με προσανατολισμό την αειφόρο ανάπτυξη σε όλο το εύρος των μαθημάτων των ωρολογίων προγραμμάτων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης, περιλαμβάνονται Θεματικές Ενότητες όπως: Διαχείριση/ εξοικονόμηση φυσικών πόρων, Γεωποικιλότητα-Ποιότητα εδάφους και υπεδάφους (διάβρωση, ερημοποίηση, κ.ά.), Αειφόρος διαχείριση δασών, Κλιματική αλλαγή, Ανάπτυξη αστικών, αγροτικών και νησιωτικών περιοχών (υπερπληθυσμός, αστικοποίηση, κ.ά.), Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές - Διαχείριση περιβαλλοντικών κρίσεων (δασικές πυρκαγιές, σεισμοί, ηφαίστεια, κ.ά.).
- Το ΙΕΠ από το σχ. έτος 2023-2024 πραγματοποιεί τη δράση «Τα σχολεία “υιοθετούν” χερσαία και παράκτια οικοσυστήματα της Ελλάδας», βασισμένη στην παιδαγωγική προσέγγιση «Εκπαίδευση βασισμένη στον τόπο» με την οποία αξιοποιείται η τοπική κοινότητα και το τοπικό περιβάλλον ως σημείο αναφοράς στη διδασκαλία εννοιών σε πολλά διδακτικά αντικείμενα του προγράμματος σπουδών, όπως: γλώσσα, μαθηματικά, κοινωνικές επιστήμες, φυσικές επιστήμες κ.ά. (https://www.iep.edu.gr/services/land_coast_watchdog/index.php).

Γ. Σχετικά με το ζήτημα που αφορά την «ανάθεση συγγραφής νέων βιβλίων Γεωγραφίας σε Γεωγράφους» επισημαίνεται ότι οι διαδικασίες συγγραφής νέων διδακτικών βιβλίων ορίστηκαν με την υπ' αρ. πρωτ. 46978/ΓΔ4/25-04-2023 Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής στη διαδικασία αξιολόγησης και ένταξης διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων (Μ.Δ.Β.) και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων (Ψ.Β.Δ.Β.), σύμφωνα με το άρθρο 84 του Ν. 4823/2021 (Α' 136). Σύμφωνα με την Πρόσκληση, δικαίωμα συμμετοχής έχουν: i) φυσικά πρόσωπα ή ενώσεις φυσικών προσώπων, συγγραφικές ομάδες, τα οποία

διαθέτουν επιστημονική ή εκπαιδευτική εμπειρία συναφή με το γνωστικό αντικείμενο του υπό ένταξη διδακτικού βιβλίου και ii) νομικά πρόσωπα και λοιπές νομικές οντότητες ή κοινοπραξίες ή ενώσεις νομικών προσώπων ή οντοτήτων, τα οποία ασκούν δραστηριότητες σχετικές ή συναφείς με την εκπαίδευση ή με τη συγγραφή και έκδοση βιβλίων. Συνεπώς, η ανωτέρω Πρόσκληση ήταν ανοιχτή σε όλες τις οντότητες που διαθέτουν επιστημονική εμπειρία συναφή με το γνωστικό αντικείμενο της Γεωγραφίας, χωρίς αποκλεισμούς και περιορισμούς που θα καταστρατηγούσαν την έννοια του πολλαπλού βιβλίου.

Γεωργία Πετροπούλου

Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ

**Συντονίστρια της Μονάδας
Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας,
Μαθηματικών και Τεχνών (STEAM)
Αν. Προϊσταμένη Τμήματος Β΄
Προγραμμάτων Σπουδών
και Εκπαιδευτικού Υλικού**